

LÊN BỐN, TÔI BIẾT CHƠI ĐÀN CLA-VƠ-XANH⁽²⁾

Tôi sinh ngày 27 tháng Một năm 1756 tại thành phố nhỏ Salzburg thuộc công quốc Bavaria⁽³⁾. Cha tôi, Leopold Mozart, là một nhạc sĩ tiếng tăm và rất được trọng vọng trong vùng. Cha là nhạc công vĩ cầm và là nhà soạn nhạc trong triều đình của Tổng giám mục cai quản thành. Cha cũng là một thầy dạy vĩ cầm.

Từ khi tôi lên bốn, cha đã rất tự hào về tôi. Gặp bạn bè bằng hữu nào, ông cũng khoe là tôi biết chơi cla-vơ-xanh và vĩ cầm. Đến khi tôi viết khúc minuet^{(4)*} đầu tiên năm lên năm, ông lập tức bố cáo khắp vùng.

Đúng là tôi rất yêu thích âm nhạc. Tôi có thể hát theo mọi giai điệu nghe được. Trong đầu tôi lúc nào cũng có nhạc. Chính cha đã giúp tôi ghi lại những bản nhạc bởi tôi cầm bút chưa vững và còn làm dây mực lấm lem...

Cùng cha, mẹ và chị Marianne, chúng tôi thường biểu diễn những buổi hòa nhạc hay chơi nhạc trong những buổi tiệc tại gia đình bạn bè.

Mỗi ngày, cha đều dạy tôi bí quyết ghi nốt nhạc. Cha nghiêm khắc nhưng nhờ thế mà tôi học được rất nhiều điều.

(1) Nhạc cụ tạo ra âm thanh nhờ bộ phím có khả năng điều khiển khí qua các ống kim loại to nhỏ. Đại phong cầm thường được đặt trong các không gian rộng lớn như nhà thờ, nhà hát, trường học...

(2) Clavecin: Một nhạc cụ bộ dây phím cổ, được sử dụng rộng rãi trong thời Phục Hưng và Baroque.

(3) Thời này, Salzburg là một thành phố thuộc công quốc Bavaria, nằm trong Đế quốc La mã thần thánh Dân tộc Đức. Nó chỉ thuộc về Áo vào năm 1816.

(4) Những từ có đánh dấu * sẽ được giải thích ở trang 70.

LÊN SÁU, TÔI SOẠN BẢN CONCERTO ĐẦU TIÊN

Sáng nay, cha có hẹn đến dinh thự của Tổng giám mục cùng đoàn nhạc công. Họ sẽ tập dượt cho buổi hòa nhạc sắp tới diễn ra tại Cung điện.

Tôi ở nhà, chăm chỉ ngồi vào bàn để luyện tập. Tôi học các nốt nhạc bằng cách chép lại một khúc minuet. Rất nhanh chóng, tôi đã hoàn thành xong bài tập. Vì vẫn còn nhiều thời giờ, lại sẵn mực trong nghiên, tôi quyết định viết ra bản nhạc của mình.

Khúc nhạc tôi vẫn thường nghe thấy trong đầu... Những nốt nhạc tuôn ra như dải ruy băng bay lượn trong gió. Tôi vội vã chép lại trên các khuôn nhạc⁽¹⁾, không bỏ lỡ một nốt nào.

*Tôi thuận tay trái
và người ta nói
rằng tai nghe
cao độ của tôi
cực chuẩn xác.
Tôi còn có một
trí nhớ tuyệt vời.*

Khi cha trở về, tôi vẫn chưa xong việc, bút vẫn trên tay còn nến đã sắp tàn. Cha hỏi tôi đang làm gì và tôi đáp: con đang thử soạn một bản concerto*. Tôi thấy rõ rằng cha hầu như chẳng tin nổi vào tai. Vậy là cha cầm tập giấy tôi viết lên để xem.

Tôi lo lắng quan sát sắc mặt của cha. Mắt ông đỏ dần lên. Rồi tôi thấy một giọt nước mắt lăn xuống má ông.

Tôi tin rằng cha hài lòng.

(1) Khuông nhạc là tập hợp năm dòng kẻ ngang, trên đó ta ghi lại các nốt nhạc.

TÔI HỌC ĐỌC CHỮ CÁI VÀ NỐT NHẠC

Mẹ chưa từng rời xa tôi. Tôi thích nghe bà cất giọng dịu dàng và vui tươi hát cho tôi nghe. Không phải bài nào tôi cũng hiểu hết, nhưng những bài hát giúp tôi mơ mộng và khiến tôi hạnh phúc. Đôi khi mẹ còn sáng tạo ra những từ mới và chúng tôi cùng phá lên cười. Thú vị nhất là khi tôi khiến chú chó Pimperl nhảy múa! Ngay cả chú chim hoàng yến cũng hót vang khi tôi chơi cla-vơ-xanh và mẹ thì khe khẽ hát theo... Nhưng mẹ cũng có lúc nóng giận khi tôi nghịch ngợm kéo đuôi mèo!

Tôi học bảng chữ cái qua bài hát, bởi trong tiếng Đức, các nốt nhạc được đặt theo chữ cái: A là La, D là Rê... Như thế, việc học với tôi mới dễ dàng làm sao!

Tôi thích học với những khuôn bánh ngọt mẹ lấy từ chỗ chị bếp Therese. Trên đó chạm đủ mọi chữ cái. Nhưng thứ khiến tôi ngẩn ngía mãi không rời chính là các hình trang trí đẹp mắt trên đó. Tôi chăm chú nhìn hình một người tay cầm cái lồng chim. Tôi tưởng như nghe được cả tiếng lũ chim ríu rít gọi nhau...

Người có giọng hay nhất nhà là chị Marianne. Chúng tôi thường gọi chị là Nannerl. Chị hơn tôi năm tuổi và cũng là một nghệ sĩ tài năng. Chị chơi được cla-vơ-xanh,

vĩ cầm và cả dương cầm nữa! Cha là giáo viên dạy nhạc của chị và ba chúng tôi rất thích chơi nhạc cùng nhau. Cha chơi vĩ cầm, chị Nannerl hát còn tôi chơi cla-vơ-xanh.

Chị Nannerl rất đổi dịu dàng và vô cùng kiên nhẫn với tôi. Chị kể từ hồi lên ba, tôi đã thường đợi chị chơi xong cla-vơ-xanh để đến nhấn lên các phím đàn⁽¹⁾. Tôi đến “*tìm những nốt hợp nhau*”⁽²⁾. Như một con chim nhỏ mổ từng hạt vương vãi đem về tổ, tôi nhặt nhanh từng thanh âm để chất đầy cái tổ là những bản nhạc sau này của mình.

(1) Ngược với dương cầm, phím đàn cla-vơ-xanh có phím lớn màu đen và phím nhỏ màu trắng.

(2) Các trich dẫn ở trong ngoặc kép và in nghiêng được dẫn lại từ các bức thư của Mozart.

